

— *Uși închise* de W. Borchert, actorul reușind, de asemenea, să activeze spațiul scenic. O apariție plină de prospețime a fost Diana Lupescu (Teatrul Dramatic Bacovia); Constantin Măru-Carp (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani) a traversat cu agilitate și dezinvoltură un text în care umorul desenează complicate arabescuri (*Templierii* de Alphonse Allais).

Lent, ciștigă teren preocuparea de a prezenta așa-numitele „recitaluri de autor”, formulă solicitând multiplu și creator resursele actorului, care, în acest caz, este scenarist, regizor și interpret. Demersul e, ce-i drept, încă timid. Plângându-se prea adesea de „tirania” regizorului, actorul nu pare, totuși, întotdeauna, dispus și pregătit să ia, pe propria-i răspundere, riscul vizualizării scenice a unui text. Iar când, totuși, o face, preferă colajul de versuri ori textele cu „poante” ușurele, aducătoare de aplauze, spectaculoase prin anecdotică. Este, de aceea, demnă de salut încercarea Cristinei Tacoii de a face din a sa *Elegie pentru Hesperara* un prilej de confesiune lirică. Poate, prea lirică, prea sentimentală...

Dar spectacolul poeziei, descifrată cu finețe, este, în sine, cuceritor. Am trăit clipe de autentică emoție artistică asistând la cele două recitaluri extraordinare prezentate de Adam Erszebet (Teatrul

Național din Tîrgu Mureș — secția maghiară) și Larisa Stase-Mureșan (Teatrul de Stat din Arad). Sensibilitatea, capacitatea de interiorizare, plasticitatea mișcării, spontaneitatea, firescul rostirii, au făcut ca mesajul poetic să ajungă la spectator.

Din păcate, în alte cazuri se mai manifestă prejudecata că spectacolul de poezie presupune a da fiecărei metafore corespondentul decorativ: de unde, apetitul pentru floricele, franjuri și draperii de tot felul, într-un cuvânt, pentru artificialul scenografic, care nu poate umple, însă, golul trăirii și nu poate înșela pe nimeni...

Pentru actorul care se consideră artist în adevăratul înțeles al cuvintului, este important să aibă curajul de a ieși la rampă ori de câte ori simte nevoia de a se exprima deplin. Or, recitalul, indiferent de formulă, îi oferă această șansă. Efortul de a pregăti și susține un recital, care te dezvăluie fără menajamente, așa cum ești, presupune, bineînțeles, și unele, mai mici ori mari, sacrificii. Dar, chiar dacă răsplata nu va veni sub forma unei diplome, satisfacția eliberării de propria inerție, bucuria jocului, cunoașterea de sine, mai adâncă, mai adevărată, le compensează.

Carmen Tudora

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

FAIMA a primit plăcuta misiune să mulțumească fierbinte tuturor celor care, cu prilejul sărbătorilor de iarnă, au adresat urări de bine și de sănătate redactorilor revistei „Teatrul”.

● Acum, după ce almanahul „GONG '80” a apărut și nu se mai găsește în chioșcuri, colectivul nostru pregătește almanahul „GONG '81”. Nu e încă târziu să primim de la dumneavoastră observații critice, opinii, sugestii, de care, vă promitem, vom ține seama.

● Primele știri ale anului ne-au venit de la Arad: se repetă, în regia lui Mircea D. Moldovan, Picticul din grădina de vară de D. R. Popescu, în regia lui Iosif Bita, Kathleen de Michael Sayers și, în regia lui Paul Everac, piesa Un pahar cu sifon de Paul Everac. ● Alt dramaturg, Tudor Popescu, s-a decis

să-și monteze singur piesele. El pune în scenă, la Reșița, Dulcea ipocrizie a bărbatului matur. Dacă o ținem tot așa, regizorii noștri dragi vor trebui să se resemneze cu clasicii. ● Ceea ce a și început să facă Mircea Marin, care montează, tot la Reșița, A douăsprezecea noapte. Și, fiindcă sintem la Reșița, să consemnăm cea dintâi premieră a anului, la Teatrul de Stat din localitate: Se ridică ceața... de Fl. N. Năstase, în regia lui Mihai Manolescu. ● Teatrul muncitoresc „23 August” din Capitală, cel mai tânăr teatru popular, a pregătit, în colaborare cu Teatrul de Comedie, un spectacol intitulat Adu-nate de la noi. Regia o semnează Ion Lucian. ● Harnici, păpușarii conștanțeni pregătesc, în vederea participării lor la Festi-

valul teatrului antic „Tomis '80”, un spectacol cu Metamorfozele de Ovidiu. Regia îi aparține lui Cristian Pepino. Tot Cristian Pepino pregătește un spectacol cu Coana Chirița după Vasile Alecsandri.

● Teatrul Național din Tg. Mureș are un nou director: Romeo Pojan. Ii dorim succes. ● Și Teatrul de Nord din Satu Mare are o nouă conducere: Gergely Ioan, director; Viorica Tișor, șeful secției române; Boar Ferenc, șeful secției maghiare. Și lor le dorim succes, la început de drum. ● În prestigioasa editură moscovită „Iskustvo” a apărut volumul „Zecă studii despre Teatrul „Tândărică”, volum care oferă o imagine cuprinzătoare despre păpușarii români, despre locul lor în lume. ●

(Continuare la p. 41)

CRONICA DRAMATICĂ

LA JUMĂTATEA STAGIUNII

S-a spus, la Colocviul criticilor de teatru, la Bacău, s-a scris, în numerele anterioare ale revistei noastre și în paginile altor publicații, o observăm cu toții: stagiunea e relativ mediocră. Afișul teatrelor e nesemnificativ, cenușiu, spectacolele sînt șterse, plate sau, dimpotrivă, stridente, țipătoare — ceea ce e cam același lucru... (Excepții: momentul Caragiale de la începutul stagiunii, un Shakespeare la Teatrul „Nottara“...)

Urmărind, din acest colț al cronicii dramatice, viața teatrelor răsfrîntă în spectacol, vedem, cu părere de rău, cum jumătate din anul teatral s-a scurs fără să se fi produs acele evenimente cu adevărat memorabile, care scot o stagiune din anonim, dîndu-i relief și personalitate. Stagiunea nu s-a definit, nu s-a particularizat, nu și-a spus cuvîntul, deși, cifric, în datele planului ritmic de producție, stăm „oarecum bine“: se joacă îndeobște piese originale, sînt destul de multe premiere absolute, se reprezintă clasici români și străini, sînt difuzează titluri noi din dramaturgia occidentală și a țărilor socialiste. Așadar, în parametrii producției globale, se raportează cifre mulțumitoare, bifîndu-se conștiincios sarcinile asumate; dar, „pe sortimente“, ca să împrumutăm limbajul economiștilor, cum stăm? La un inventar al valorilor — criteriu fundamental al producției materiale, și cu atît mai mult al celei spirituale — cifrele nu pot compensa insatisfacțiile estetice, iar rapoartele, așa-zis satisfăcătoare, nu se pot substitui bucuriei creației, frumuseții jocului teatral, bogăției ideilor artistice. — într-un cuvînt, rațiunii de a fi a Teatrului. Cu intrisare și cu oarecare îngrijorare recunoaștem că, deocamdată, valorile acestui an teatral se lasă așteptate: nu a fost reprezentată, și nici nu știm să se afle în pregătire, piesa de virj a dramaturgiei lui D. R. Popescu, Studiul osteologic al unui schelet de cal..., creație memorabilă a unei conștiințe scriitoricești profund angajate față de istorie și de destinul poporului; nu s-a dat cuvînta greutate scenică, și nici strălucirea satirică meritată, ultimei comedii asanatoare a lui Teodor Mazilu, Mobilă și durere; nu se joacă și nici n-avem știre să fie în repetiții vreunul dintre textele de incontestabilă valoare, tipărite, în ultimii

telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“

(Continuare din p. 22)

La Colocviul republican al criticilor de teatru, Ion Cocora a depus o febrilă activitate închinată revistei „Tribuna“. Folosind toate metodele, inclusiv farmecul personal, a realizat șaptezeci și opt de abonamente — e drept, trimestriale! — pentru „Tribuna“. ● După ce a participat, culegînd aplauze, la Festivalul internațional de teatru pentru copii de la Mistelbach (Austria), Teatrul pentru

copii și tineret din Iași pregătește Povestea orașului fără iubire de Lev Ustinov. ● Aflăm, din cataloagele editurilor, despre o sumedenie de cărți private la teatru care vor apărea în anul 1980. Astfel, Editura „Facla“ va publica „Repertoriul acelor ani“ de Stelian Vasilescu, volum de istorie teatrală. Editura „Meridiane“ anunță următoarele volume despre teatru: „Actorul și vîrstele teatrului românesc“ de Simion Altescu; „Teatru fără sce-

nă“ de Horia Barbu Oprișan; „Omul teatrului poetic“ de Zamfira Popescu. Editura „Junimea“ anunță volumul „Teatrul obiectelor“ de Paul Cornel Chitic. Editura „Dacia“ are în pregătire „Dramaturgi români de azi“ de Ion Cocora, „Antologia piesei românești într-un act“ — vol. II. alcătuită de Valentin Silvestru, și „Actorul și teatrul“ de George Motoi. ●

(Continuare în p. 86)

VIITORUL ROL

DORIN VARGA

În Institut a fost elevul profesoarei Beate Fredanov; apoi a trecut prin școala Naționalului ieșean, unde a avut o întâlnire profesională care avea să se dovedească hotărâtoare pentru cariera lui: cu regretatul regizor Crin Teodorescu. Rolurile din acea perioadă, jucate sub îndrumarea acestuia — Bibescu (*Bălcescu* de Camil Petrescu), Ștefan Valeriu (*Jocul de-a vacanța* de M. Sebastian), Dr. John (*Vară și fum* de Tennessee Williams) — au prilejuit o revelație: tânărul actor apărea dintr-o dată extrem de stăpîn pe sine, practicînd un joc reținut, sobru, modern, marcînd subtil nuanțele. Personajele sale aveau nu numai suplețe și eleganță, ci și putere de convingere, un aer de autenticitate.

În ultimii ani, cine știe de ce, Dorin Varga n-a mai atras atenția prin strălucirea vreunei creații deosebite, deși a jucat cu succes roluri relativ variate: Manole (*Meșterul Manole* de Octavian Goga), Mircea Aldea (*Gaițele* de Al. Kiriescu), Mitropolitul Roșca (*Petru Rareș*), Alex (*Și eu am fost în Arcadia* de Horia

Lovinescu), Sicinius (*Coriolan* de Shakespeare) ș.a. I s-a întîmplat, probabil, ceea ce se întîmplă și altor tineri actori, care au norocul unei lansări spectaculoase, datorate unui regizor cu vocație de pedagog, dar care, neajunși la acel prag de la care să-și poată dirija singuri evoluția, rămîn la discreția întîmplării.

Acum, în regia lui Dan Nasta, alături de Gilda Marinescu, Alexandru Repan, Eugenia Bădulescu, Lucia Mureșan, Constantin Brezeanu și alții, actorul pregătește rolul Alex din noua piesă a lui Horia Lovinescu *Noaptea umbrelor*.

„Alex, eroul principal al piesei maestrului Horia Lovinescu, îmi pune probleme deosebit de grele, dar, în același timp, pasionante. Este un scriitor talentat, ajuns la vîrsta timpurilor cărunte; sănătatea fiindu-i cam șubredă, se retrage undeva, în munți, la o cabană, căutîndu-și, în singurătate, «tihnă». O criză de inimă reprezintă semnalul de alarmă care-l determină să-și facă un bilanț al vieții; ceea ce pricinuieste alt soi de criză, moral-spirituală, aceasta, interesantă din punct de vedere dramatic, intrucît e vorba de un intelectual, de un creator, care trăiește acut dilemele condiției sale, care se revoltă împotriva limitelor ei, dar și împotriva propriilor sale lașități și nepuțințe. O conștiință tragică, pusă în situația să întreprindă o autoanaliză, să-și exprime și, astfel, să-și depășească subiectivitatea — iată o partitură interpretativă deosebit de generoasă. „Schema” aceasta de situație-limită a mai fost, bineînțeles, utilizată în dramaturgie; dar personajul lui Horia Lovinescu are un timbru propriu, inedit. Ceea ce cred eu despre Alex este că, fără a se fi făcut vinovat de ceva concret, față de societate sau față de cei din jur (deși el se acuză de o anumită vinovăție — de unde, neliniștea lui), fără să-și fi dat seama — parte din egocentrism, parte din pricina rutinei — a pierdut legătura cu realitatea, cu timpul, cu istoria“.

telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“

(Continuare din p. 41)

Mai rămîne să vedem ce anunță editurile „Eminescu” și „Cartea Românească”. Oricum, planurile editoriale sînt generoase cu cartea de teatru. ● Vă semnalăm un strălucit eseu despre Toma Caragiu, „Oare de ce sînt atît de bun?”, semnat de Lucian Raicu și publicat în „România literară” din 27 decembrie 1979. ● Citim, în „Contemporanul”

din 4 ianuarie 1980, o pagină despre „Miracolul de fiecare seară”, adică, despre spectacolul teatral. Alături de cîteva declarații cam tocite prin repetare, admirabilele cuvinte aparținînd Cătălinei Buzoianu ne-au încîntat. ● În ultimul număr pe anul 1979 al revistei „Vatra” poate fi citit un interesant interviu luat de redactorul Metz Katalin criticului Valentin Silve-

stru. ● Tot „Vatra”, conținînd o lăudabilă inițiativă, publică prima parte a piesei lui Leonida Teodorescu Cabana. ● În „Secolul 20” nr. 6/1979 puteți citi un capitol dens, bogat ilustrat, intitulat „Vitalitatea tragediei antice”. Poate vă inspira pentru repertoriul stagiunii viitoare. ● Dramaturgul și regizorul Dan Stoica a pus în sce-

VIITORUL ROL

ADÁM ERZSÉBET

Odată cu producția promoției 1969 a Institutului de teatru „Szentgyörgyi István”, în peisajul teatral tirgu-mureșean apărea o personalitate artistică originală, matur conturată: Adám Erzsébet. Rolurile de absolventă — Elena (*Copiii soarelui* de Maxim Gorki) și Carol (*Orfeu în infern* de Tennessee Williams) — demonstrau forță dramatică, temperament ardent. La Teatrul Național din Tg. Mureș, actrița a interpretat cu sensibilitate câteva personaje din dramaturgia contemporană românească — Mira (*Camera de alături* de Paul Everac), Veturia (*Casa care a fugit pe ușă* de Petru Vintilă), Muki (*Sicilia* de Aurel Baranga), Logodnica (*Noaptea pe asfalt* de Theodor Mănescu) — precum și câteva partituri clasice importante: Irina (*Trei surori* de Cehov), Sonia (*Vilegiaturii* de Gorki), Barbara (*Maiorul Barbara* de G. B. Shaw), Bela (*Fii bun pînă la moarte* de Móríc Zsigmond) ș.a. Păstrîndu-și prospețimea, dar știind să-și cultive talentul, cizelîndu-și minuțios fiecare rol, Adám Erzsébet a

dobîndit rapid capacitatea de a-și concepe și dirija propria dezvoltare. Pasiunea pentru poezie i-a sugerat o modalitate aparte de a se exprima: recitalul. Cele trei recitaluri (*Dangăte limpezi* — 1974, din versuri ale poeților români și maghiari din România; *Cîntarea tainică* — 1976, din versuri de dragoste și scrisori ale poetului proletar József Attila; *Trandafiri sălbatici* — 1978, poezii și balade populare ale secuilor) i-au adus satisfacții profesionale deosebite: un premiu în cadrul Festivalului național „Cîntarea României” — ediția a II-a, cîteva turnee încununate de un mare succes în S.U.A., Canada și Europa occidentală, înregistrări pe disc.

În această perioadă Adám Erzsébet pregătește, concomitent, rolul Anna din piesa *Nu închidem ușa cu cheia* de Kocsis István (regia, Hunyadi András) și un nou recital.

„Mă pasionează aceste recitaluri, pe care le consider ca prima mea vocație; ajutată de experiența regizorilor Constantin Anatol și Hunyadi András, am reușit, prin ele, să ajung la marele public. În noul recital, voi încerca să dau glas prozei lui Móríc Zsigmond. Textele selectate evocă în special evenimente din secolul al XVII-lea; e o muncă dificilă — voi întruchipa trei personaje (un bărbat și două femei), prin intermediul cărora îmi propun să înfățișez o tipologie diversă și o puternică tensiune conflictuală.

Anna din piesa scriitorului clujean Kocsis István este o muncitoare cu un orizont larg și cu o viață plină; ea aduce un crîmpei de realitate inedit, viu, autentic; atît rațional, cît și sentimental, mă voi putea identifica cu această muncitoare însuflețită de pasiuni nobile, care aspiră la realizarea unor relații sociale umane, la împlinirea demnității omenești”.

Maria Marin

telex-„,teatrul“•telex-„,teatrul“•telex-„,teatrul“

nă, la Baia Mare, A cincea lebădă de Paul Everac și... a căzut. Nu, nu spectacolul a căzut, ci Dan Stoica însuși, de la etajul trei al unui bloc. Aventura lui icariană ne-a povestit-o chiar regizorul, care ne-a vizitat la redacție, teafăr și zdravăn. ● Cum, în aceste zile, la Baia Mare, Bogdan Berciu repetă Paradis de ocazie de Tudor Popescu, iar Gina Ionescu, Cabala bigoților de Mihail Bulgakov, le recomandăm

celor doi tineri regizori să nu urce mai sus de mezanin, după ce vor avea loc premierele lor. ● Sentimente și naftalină la Teatrul „Nottara”; piesa, de Sidonia Drăgușanu, se mai cheamă și Valsul și o pune în scenă Mihai Berechet. Tot la „Nottara”, Dan Nasta repetă Noaptea umbrelor de Horia Lovinescu. ● Un interesant articol semnează Natalia Stancu în „Era socialistă” nr. 1/1980. ● Trupa Con-

stantin de la Circul București a primit, la Concursul internațional de circ de la Madrid, premiul „Oscar”. Este al doilea „Oscar” cu care sînt răsplătiți bravi artiști ai circuitului românesc. ● „Scînteia tinerețului” din 8 ianuarie 1980 face loc în paginile sale unor opinii despre critica dramatică, opinii aparținînd lui Romulus Diaconescu și lui Ștefan Oprea.

FAIMA